

Ψευδείς αναμνήσεις

Ιδιοτροπίες του εγκεφάλου δημιουργούν το αίσθημα του déjà-vu

Δημοσίευση: 03 Απρ 2009, 19:12



Θεσσαλονίκη

Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν κάποια στιγμή στη ζωή τους την αίσθηση ότι αυτό που βλέπουν ή βιώνουν το έχουν ξαναζήσει στο παρελθόν, ένα φαινόμενο γνωστό ως déjà-vu ή παραμνησία. Όχι, δεν πρόκειται για αναμνήσεις μιας προηγούμενης ζωής, αλλά για ιδιοτροπία του εγκεφάλου για την οποία υπάρχουν διάφορες πιθανές ερμηνείες, εξήγησαν την Παρασκευή ψυχίατροι σε συνέδριο του ΑΠΘ.

Το 65% των ανθρώπων έχει βιώσει την εμπειρία της παραμνησίας τουλάχιστον μία φορά, ωστόσο το φαινόμενο είναι συχνότερο στις ηλικίες 15-25 ετών. Σύμφωνα με προηγούμενες έρευνες, περισσότερο επιρρεπή είναι άτομα σε συνθήκες κόπωσης και στρες, ανώτερου κοινωνικού και μορφωτικού επιπέδου, καθώς και όσοι ταξιδεύουν συχνά.

Το déjà-vu μπορεί να εμφανιστεί είτε σε υγιή άτομα, είτε σε υπόβαθρο οργανικής νόσου, είτε λόγω λήψης φαρμάκων, ανέφεραν οι επιστήμονες της Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ελπίδα Κουιμτζή, Δήμητρα Νέλλα, Αναστασία Κώνστα, Πέτρος Πετρίκης, Λουκάς Αθανασιάδης, Κωνσταντίνος Φωκά) σε ανακοίνωσή τους στο 5ο Επιστημονικό Συνέδριο της Ιατρικής Σχολής του ΑΠΘ.

«Σύμφωνα με μία θεωρία το φαινόμενο εξηγείται ως διαταραχή μνήμης στο οποίο εμπλέκονται ο ιππόκαμπος και ο αμυγδαλοειδής πυρήνας του εγκεφάλου» γράφει η ομάδα των ψυχιάτρων. Ο ιππόκαμπος είναι μια περιοχή που σχετίζεται με τις λειτουργίες της μνήμης και της μάθησης, ενώ ο αμυγδαλοειδής πυρήνας εμπλέκεται στον έλεγχο των συναισθηματικών αντιδράσεων. Ίσως κάποιο «βραχυκύκλωμα» σε αυτές τις περιοχές να δημιουργεί την ψευδαίσθηση μιας ανάμνησης στο φαινόμενο της παραμνησίας.

Σύμφωνα με μια άλλη θεωρία, ο εγκέφαλος λαμβάνει πληροφορίες για το περιβάλλον ακόμη και όταν η προσοχή του ατόμου είναι προσηλωμένη σε κάτι άλλο, και αυτές οι πληροφορίες κάνουν τις καταστάσεις να μοιάζουν γνωστές.

Η θεωρία του «ολογράμματος» υποστηρίζει ότι το déjà-vu συμβαίνει όταν ένα στοιχείο του περιβάλλοντος μοιάζει με μέρος μιας ανάμνησης, πυροδοτώντας την ανάκληση της ανάμνησης στην τρισδιάστατη μορφή της.

Σύμφωνα πάλι με τη θεωρία της καθυστερημένης όρασης, το ερέθισμα από το ένα μάτι καθυστερεί να φτάσει στον εγκέφαλο, σε σχέση με το σήμα από το άλλο μάτι, με αποτέλεσμα το δεύτερο ερέθισμα να θεωρείται ανάμνηση του πρώτου.

Τέλος, σύμφωνα με μια νεότερη άποψη, το déjà-vu οφείλεται σε καταστολή της εξελικτικά αρχαιότερης οδού μεταβίβασης των οπτικών ερεθισμάτων μέσω του εγκεφαλικού στελέχους, η οποία καθυστερεί σε σχέση με τη βασική οδό που διέρχεται από το θάλαμο.

Στους περισσότερους ανθρώπους η παραμνησία είναι σπάνιο φαινόμενο, υπάρχει όμως και η χρόνια μορφή του φαινομένου. Στα άτομα αυτά παρατηρείται υπερδραστηριότητα ή συνεχής διέγερση του κυκλώματος του μετωπιαίου λοβού, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία των αναμνήσεων, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αναμνήσεις εκεί που δεν υπάρχουν.

Newsroom ΔΟΛ, με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ